

Folkerettens aktører

Folkeretssubjektivitet: Rettigheder og pligter som man kan have efter folkeretten. Konkret vurdering!

- Ansvarssubjektivitet: Den, der bærer ansvaret for et folkeretsbrud.
- Påtalesubjektivitet: Den, der har ret til at påtale et folkeretsbrud. → Krav om retlig interesse.
- Følgende kan indgå i vurderingen af, om et subjekt er et folkeretssubjekt eller ej.
 - Interessesubjektivitet: Den, der har interesse i overholdelse af en folkeretlig regel.
 - Gerningssubjektivitet: Den, der foretager en folkeretsstridig handling eller undtagelse.

Stater: Det primære folkeretssubjekt. (MVK gælder for alle stater, jf. sædvaneret (opr. rettet mod Amerika))

- Hovedkriterier for en stat, jf. *MVK art. 1*:
 - Befolkning: Permanent, ÷ mindstekrav, ÷ krav om fastboende eller statsborgerskab. **Western Sahara sagen**: Stamme, der rejste frit over statsgrænser = permanent befolkning
 - Territorium: ÷ mindstekrav, en vis konsistens/afgrænset. Land-, hav-, og luftterritorium.
 - Regering: Centraliseret magt, lovgivning skal kunne gennemføres + følges.
 - Adgang til at indgå i relationer med andre stater: Juridisk uafhængig, dvs. handleevne.
- Anerkendelse som yderligere krav? Diskuteret! Sammenhæng med adgang til at indgå i relationer?
 - *MVK art. 3*: Statens politiske eksistens er *uafhængig* af andre staters anerkendelse.
 - *MVK art. 6*: Anerkendelse kan indikere, at den anerkendende stat accepterer statens personlighed + rettigheder/pligter efter folkeretten.

Internationale organisationer: Folkeretssubjektivitet afgøres ved fortolkning af traktat. → Begrænset af organisationens og traktatens formål. Fx FN, EU, NATO.

- FN er folkeretssubjekt pga. påtalesubjektivitet, jf. **Reparation for Injuries, ICJ reports 1949**.

Individer: KAN være folkeretssubjekter (både rettigheds- og pligtsubjekt), fx efter humanitær folkeret

- **La Grand-sagen**: Tyskland + to dømte individer kunne påtale brud på WKT.
- **Minoriteter**: ICCPR art. 27 – tillagt menneskerets-lignende rettigheder. Påtalesubjektivitet påhviler ofte den enkelte, i stedet for hele gruppen.

Bevægelser mm.: Kan blive folkeretssubjekt efter bl.a. den humanitære folkeret.

- **Oprørsbevægelse**: Folkeretssubjekt, hvis overtaget effektiv kontrol i et landområde fra regeringen.
 - OPB vinder regeringsmagten = dens handlinger før/efter blive betragtet som statshandlinger.
- **Frigørelsesbevægelser** (÷ kontrol med landområde, + kamp mod regering): Mulighed for folkeretssubjektivitet, hvis dennes kamp mod regeringsmagten finder støtte i folkerets selvbestemmelsesret.
- **Pavestolen**: Traditionelt at anse som et folkeretssubjekt.

Samtykke til tildeling af pligter og rettigheder?

- Stater: Ja, jf. *WKT art. 36*. (Må også gælde for int. organisationer)
- Individer: Nej, medmindre individet har en særlig interesse i fastholdelse.

Suverænitet, lighed og jurisdiktion

FN-pagten, art. 2(1): Medlemsstater skal handle i overensstemmelse med princippet om ”sovereign equality of all its Members”. → Fastslår princippet om suverænitet og lighed.

GA Res 2626, pr. 6: Uddyber, hvad der skal forstås hvad ”sovereign equality”; bl.a. pligt til at respektere andre stater, alle stater nyder fuld suverænitet, staterne er juridisk set lige. = Der kan ikke lovligt knyttes andre retsvirkninger til én stats suverænitet end dem, der gælder for alle andre stater + ingen forskelsbehandling.

MVK art. 4: ”States are juridically equal, enjoy the same rights, and have equal capacity in their exercise.”

Lighed: Alle stater er lige og har ret til magtudøvelse på eget territorium (suverænitet)

- Størst praktisk betydning: Afstemninger i FN og lign. – alle staters stemmer tæller med samme vægt.
- Suverænitet-lighed: Lighed mellem stater følger af, at hver stat inden for egne grænser er suveræn

Suverænitet: Statens beføjelser og eneret til magtudøvelse på eget territorium.

- Juridisk: Jurisdiktion – myndighedsudøvelse. (Se nedenfor)
- Politisk: Respekt for andre stater. Æresbegreb – man krænker ikke en anden stat.
- Udfordringer: Stigende indbyrdes afhængighed, informationsteknologi skaber nye forbindelser, tolerancen over for stater, der krænker folkeretlige regler, er reduceret, suverænitet til int./sup. organ.

Jurisdiktion

HR: Staternes jurisdiktion udstrækker sig til hele statens territorium (absolut) – og i visse tilfælde uden for.

U: Immunitet – søgsmåls- og/eller eksekutionsimmunitet !

Lovgivende	<u>Territorielt</u>	<u>Udenfor territoriet</u>
<u>Civilretlig</u>	OK	OK
<u>Strafferetligt</u>	OK	OK, hvis strafferetlige jurisdiktionsprincipper. - Modif.: Universel jurisdiktion.

Dømmende	<u>Territorielt</u>	<u>Udenfor territoriet</u>
<u>Civilretlig</u>	OK	OK
<u>Strafferetligt</u>	OK	OK, hvis strafferetlige jurisdiktionsprincipper. - Modif.: Universel jurisdiktion. - Ikke retsforfølge in absentia, jf. internationale menneskerettigheder.

Udøvende	<u>Territorielt</u>	<u>Udenfor territoriet</u>
<u>Civilretlig</u>	OK	Nej, medmindre samtykke
<u>Strafferetligt</u>	OK	Nej, medmindre samtykke

Strafferetlige jurisdiktionsprincipper: Hvis handlingen ikke falder indenfor = ej omfattet af jurisdiktion.

- Virkningsprincip: Forbrydelser begået i udlandet men som får umiddelbar virkning på territoriet
- Beskyttelsesprincip: Fjernere strafbare handlinger, som krænker kvalificerede statslige interesser.
- Aktivt personalprincip: Egne statsborgeres handlinger i udlandet, krav om dobbelt strafbarhed.
- Repræsentationsprincip: På vegne af anden stat i stedet for udlevering, alvorlig forbrydelse.
- (Passivt personalprincip: Gerninger rettet mod egne statsborgere i udlandet. Omdiskuteret om FR)
- → Hjemmel i folkeretlig sædvane. Ret til jurisdiktion (ikke pligt). Tilknytningskrav. Adgangen til jurisdiktion uden for territoriet er snævre ved strafferetlige konflikter, da staten er part i sagen.

Universel jurisdiktion: 1) Forbrydelsen fastlagt i folkeretlig retskilde, 2) statens straffekompetence er *uafhængig af tilknytning* mellem forbrydelsen og pågældende stat (ud over gerningsmandens ophold på territoriet), 3) staten er folkeretligt forpligtet til at kriminalisere, og retsforfølge eller udlevere. (**Pligt**)

U3: Samtykke til fremmede staters magtanvendelse på eget territorium.

U4: Humanitær intervention: En eller flere staters anvendelse af magt inden for en tredje stats territorium uden dennes samtykke med det formål at forhindre en humanitær katastrofe.

- Lovlighed er omdiskuteret!
 - **Imod lovlighed**: Forbud mod væbnet intervention i en stats indre anliggende uanset motivet, jf. *GA Res 2625*.
 - **For lovlighed**: **Nicaragua-sagen**; Humanitær intervention strider ikke altid mod interventionsforbuddet. Betingelser som er blevet diskuteret:
 - Forbrydelserne udgør en trussel mod den internationale fred og sikkerhed
 - Staten skal være ud af stand til/ikke have viljen til at stoppe forbrydelsen.
 - Den militære intervention skal være tidsbegrænset + må ikke forværre forbrydelsen.
 - Alternative midler er udtømt.
 - Formålet skal være at beskytte civilbefolkningen.